

18 ਸਤੰਬਰ 2026 ਈ. / 7 ਰਬੀ-ਉਲ-ਆਖ਼ਿਰ 1448 ਹਿਜਰੀ

ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ ਗ਼ਲਤ ਰਸਮਾਂ-ਰਿਵਾਜ

ਸਭ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਅੱਲਾਹ ਲਈ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਰਆਨ-ਏ-ਮਜੀਦ ਜ਼ਰੀਏ ਬਾਕੀ ਉੱਮਤਾਂ 'ਤੇ ਵਡਿਆਈ ਬਖਸ਼ੀ। ਇਸ ਜ਼ਰੀਏ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਅਦੇ (ਇਨਾਮ) ਅਤੇ ਵਈਦ (ਡਰ/ਸਜ਼ਾ) ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਪਾਇਆ। ਇਹ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਨਾ ਅੱਗੋਂ ਬੁਰਾਈ (ਝੂਠ) ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਿੱਛੋਂ; ਇਹ ਬਹੁਤ ਹਿਕਮਤ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਦੇ ਯੋਗ ਹਸਤੀ ਵੱਲੋਂ ਉਤਾਰੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਗਾਤ ਅਤੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਇੱਕ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਰੀਕ ਨਹੀਂ—ਅਜਿਹੀ ਗਵਾਹੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਰਹੇਗੀ। ਮੈਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ﷺ ਉਸ ਦੇ ਬੰਦੇ ਅਤੇ ਰਸੂਲ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਲ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਫ਼ਜ਼ੀਲਤ ਤੇ ਹਦਾਇਤ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਹਾਬਾਂ (ਸਾਥੀਆਂ) 'ਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਦੁਰੂਦ ਅਤੇ ਸਲਾਮ ਭੇਜੇ।

ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬੰਦਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ (ਤਕਵਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰੋ):

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

ਅਰਥ: "ਹੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੌਤ ਨਾ ਆਵੇ ਪਰ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਵੋ।" (ਸੂਰਹ ਆਲ-ਏ-ਇਮਰਾਨ: 102)

ਮੁਸਲਮਾਨੇ! ਇਸਲਾਮੀ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ 'ਆਸਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ' ਅਤੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਔਖਿਆਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁਰਆਨ ਅਤੇ ਸੁੰਨਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਇਸ ਅਸੂਲ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ:

يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ

ਅਰਥ: "ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਆਸਾਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤੰਗੀ (ਔਖ) ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ।"
(ਸੂਰਹ ਅਲ-ਬਕਰਾ: 185)

ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਸੁਬਹਾਨਹੁ ਵ ਤਾਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ:

وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ

ਅਰਥ: "ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਤੰਗੀ (ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ/ਔਖ) ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ।" (ਸੂਰਹ ਅਲ-ਹੱਜ: 78)

ਨਬੀ ਕਰੀਮ ﷺ ਦਾ ਅਮਲ ਵੀ ਇਸੇ ਬੁਨਿਆਦ 'ਤੇ ਸੀ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ ਰਜ਼ੀ. ਤੋਂ ਰਿਵਾਇਤ ਹੈ:

مَا خَيْرَ رَسُولٍ اللَّهُ ﷺ بَيْنَ أَمْرَيْنِ إِلَّا أَخَذَ أَيْسَرَهُمَا، مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا

ਅਰਥ: "ਰਸੂਲੁੱਲਾ ﷺ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਆਪ ﷺ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਸਾਨ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ—ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਦਾ ਕੰਮ ਨਾ ਹੋਵੇ।" (ਸਹੀ ਬੁਖਾਰੀ / ਸਹੀ ਮੁਸਲਿਮ)

ਜਦੋਂ ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਾਰੀਆਂ ਇਬਾਦਤਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ/ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮਾਜ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ (ਧੁਰਾ) ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਆਸਾਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਰਤਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਵਿਆਹ ਸੁਖਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਲਾਕ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਘਟਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਲੇਕਿਨ, ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਦੀ ਥਾਂ ਬਣਾਵਟੀ ਰਸਮਾਂ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਆਦਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਆਸਾਨੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਵਿਆਹ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਸੁੱਖ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਝਗੜਿਆਂ ਅਤੇ ਐੱਖ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲੀਓ! ਇਹ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਹੁਣ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਬਲਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਰਸਮਾਂ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਖ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਇਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਚੱਲਦਾ ਹੈ"। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ! ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਚੱਲਦਾ ਹੈ! ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕੀ ਹੱਕ (ਸੱਚ) ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਮਲ ਹੈ?

ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ:

وَإِنْ تَطِيعْ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ

ਅਰਥ: "ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੋਗੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਭਟਕਾ ਦੇਣਗੇ। ਉਹ ਕੇਵਲ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਰੀਆਂ ਅਟਕਲਾਂ ਹੀ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ।" (ਸੂਰਹ ਅਲ-ਅਨਆਮ: 116)

ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: "ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵਾਧੂ ਖਰਚਾ (ਬਣਾਵਟ) ਹੈ, ਪਰ ਲੋਕ ਕੀ ਕਹਿਣਗੇ?" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਸੁੰਨਤ ਦੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਵਰਜ਼ੀ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਡਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ।

ਅਬੂ ਨੁਆਇਮ ਨੇ 'ਹਿਲਿਯਤੁਲ ਐਲੀਆ' ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁੱਲਾ ਬਿਨ ਮਸਊਦ ਰਜ਼ੀ. ਤੋਂ ਰਿਵਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ:

لَا يَكُونُ أَحَدُكُمْ إِمْعَةً قَالُوا: وَمَا الْإِمْعَةُ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ؟ قَالَ: يَقُولُ: أَنَا مَعَ النَّاسِ؛ إِنْ اهْتَدَوْا اهْتَدَيْتُ، وَإِنْ ضَلُّوا ضَلَلْتُ، أَلَا لِيُوطِنَنَّ أَحَدُكُمْ نَفْسَهُ عَلَى إِنْ كَفَرَ النَّاسُ أَنْ لَا يَكْفُرَ

ਅਰਥ: "ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 'ਇੰਮਾਅ' (ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ) ਨਾ ਬਣੇ।" ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ: "ਹੇ ਅਬੂ ਅਬਦੁਰ ਰਹਮਾਨ! 'ਇੰਮਾਅ' ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ: "ਜੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਂ; ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਣਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਭਟਕ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਭਟਕ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਸੁਣੋ! ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪੱਕਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਵੀ ਕੁਫ਼ਰ ਕਰਨ (ਰਾਹ ਤੋਂ ਭਟਕ ਜਾਣ), ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਕੁਫ਼ਰ ਨਾ ਕਰੇ।"

ਹੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਪਤੀ 'ਤੇ ਮੋਹਰ (ਮਹਰ) ਵਾਜਿਬ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਤਨੀ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਹੱਕ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ:

وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً ۚ فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا

ਅਰਥ: "ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਹਰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦਿਓ; ਫਿਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਛੱਡ ਦੇਣ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੁਆਦ ਨਾਲ ਖਾਓ।" (ਸੂਰਹ ਅਨ-ਨਿਸਾ: 4)

ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪਤਨੀ ਦਾ ਦਿਲ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਹਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਮਾਮੂਲੀ ਤੋਹਫੇ ਜਿਵੇਂ ਕੱਪੜੇ, ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਬੂਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ "ਦਜ਼ਾ" (ਜੇੜਾ/ਦਹੇਜ ਦਾ ਸਮਾਨ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਅੱਜ ਇਹ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਤੋਂ ਭਟਕ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਣਚਾਹੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਸਰਲ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਅਰਥਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਦਿਖਾਵੇ, ਵਾਧੇ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਨੇ-ਸ਼ੌਕਤ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਦੌੜ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਲੋੜ ਤੋਂ ਖਰਚੇ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਇਸਲਾਮੀ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ ਜੋ ਆਸਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ, ਫਜ਼ੂਲ-ਖਰਚੀ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ, ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ਖਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ ਰਜ਼ੀ. ਤੋਂ ਰਿਵਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਲੁੱਲਾ ﷺ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ:

إِنَّ مِنْ يَمْنِ الْمَرْأَةِ تَيْسِيرَ خُطْبَتِهَا، وَتَيْسِيرَ صَدَاقِهَا، وَتَيْسِيرَ رَحِمِهَا

ਅਰਥ: "ਔਰਤ ਦੀ ਬਰਕਤ (ਮੁਬਾਰਕ ਹੋਣ) ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮੰਗਣਾ (ਰਿਸ਼ਤਾ) ਆਸਾਨ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਮੋਹਰ ਆਸਾਨ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਗਰਭ (ਔਲਾਦ ਦਾ ਜਨਮ) ਆਸਾਨ ਹੋਵੇ।" (ਮੁਸਨਦ ਅਹਿਮਦ, ਅਲਬਾਨੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਸਨ ਕਿਹਾ ਹੈ)

ਹੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਸਾਡੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਬਣਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ: ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦਾਅਵਤਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਖਰਚੇ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਆਹ ਲਗਾਤਾਰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਸਲਾ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਣ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸ਼ਰੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਅਸਲ ਮਸਲਾ ਬਣਾਵਟ, ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਖਰਚੇ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਝਿਜਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਖੁਸ਼ੀ ਇਸਲਾਮ ਨੇ ਸੁਖਾਲੀ ਚਾਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਲੀ ਬੋਝ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਥਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਹਜ਼ਰਤ ਅਨਸ ਰਜ਼ੀ. ਤੋਂ ਰਿਵਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਨਬੀ ਕਰੀਮ ﷺ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਰ ਰਹਮਾਨ ਬਿਨ ਅਫ਼ਰ ਰਜ਼ੀ. 'ਤੇ ਪੀਲੇ ਰੰਗ (ਖੁਸ਼ਬੂ) ਦਾ ਅਸਰ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ: "ਇਹ ਕੀ ਹੈ?" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ: "ਮੈਂ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨਾਲ ਖਜ਼ੂਰ ਦੀ ਗਿਟਕ ਦੇ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਮੋਹਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਹੈ।" ਆਪ ﷺ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ:

بَارَكَ اللَّهُ لَكَ، أَوْلِمَ وَلَوْ بِشَاةٍ

ਅਰਥ: "ਅੱਲਾਹ ਤੈਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦੇਵੇ, ਦਾਅਵਤ-ਏ-ਵਲੀਮਾ ਕਰ, ਚਾਹੇ ਇੱਕ ਬੱਕਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਵੇ।" (ਸਹੀ ਬੁਖਾਰੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮੁਸਲਿਮ)

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗੋ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬਹੁਤ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਦਾਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਖ਼ੁਤਬਾ (ਦੂਜਾ ਭਾਗ)

ਸਭ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਅੱਲਾਹ ਲਈ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਅਹਿਸਾਨਾਂ ਬਦਲੇ! ਉਸ ਦੀ ਤੈਫ਼ੀਕ ਅਤੇ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਰੀਕ ਨਹੀਂ—ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ﷺ ਉਸ ਦੇ ਬੰਦੇ ਅਤੇ ਰਸੂਲ ਹਨ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵੱਲ ਬੁਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਅੱਲਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਲ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਹਾਬਾਂ (ਸਾਥੀਆਂ) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਦੁਰੂਦ ਅਤੇ ਸਲਾਮ ਭੇਜੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ:

ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਬੰਦਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ (ਤਕਵਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰੋ); ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੰਦਿਆਂ ਲਈ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਆਖ਼ਰਤ ਦੇ ਦਿਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਤੋਸ਼ਾ (ਪ੍ਰੰਜੀ) ਹੈ।

ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

ਅਰਥ: "ਹੇ ਈਮਾਨ ਵਾਲਿਓ! ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ (ਕਿਆਮਤ) ਲਈ ਅੱਗੇ ਕੀ ਭੇਜਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੋ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹਰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਫ਼ ਹੈ।" (ਸੂਰਹ ਅਲ-ਹਸ਼ਰ: 18)

ਮੁਸਲਮਾਨੇ! ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਗ਼ਲਤ ਅਤੇ ਅਣਚਾਹੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਲਾਕ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕੱਢੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਸਮਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ਰਈ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸਲਾਮ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ, ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਅਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਅੰਤ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਰਹਿਮਤ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇੱਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ, ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ, ਅਤੇ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਸ਼ਰੀਅਤ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਸਿਸਟਾਚਾਰ (ਅਦਬ) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਕਰੂਪ (ਬੁਰਾ) ਤਰੀਕਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ "ਤਲਾਕ ਪਾਰਟੀ" (حفلة الطلاق)। ਉਹ ਪਲ ਜਦੋਂ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਦਿਲ ਘੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰਿਵਾਰ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਣ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਘਰ ਦਾ ਉਜੜਨਾ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹੋਵੇ! ਇਹ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਕਸਦਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ ਜੋ ਵੱਖ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਭਲੇ ਵਿਵਹਾਰ (ਇਹਸਾਨ) ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਅੱਲਾਹ ਸੁਬਹਾਨਹੁ ਵ ਤਾਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ:

فَأَمْسَاكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٍ بِإِحْسَانٍ

ਅਰਥ: "ਫਿਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਭਲੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ (ਪਤਨੀ ਨੂੰ) ਰੋਕ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ (ਇਹਸਾਨ ਨਾਲ) ਰੁਖ਼ਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।" (ਸੂਰਹ ਅਲ-ਬਕਰਾ: 229)

ਭਲੇ ਤਰੀਕੇ (ਇਹਸਾਨ) ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤਲਾਕ ਦਾ ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬੇ ਵਾਲੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਨਫ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾੜੇ ਅਸਰਾਂ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ। ਬਲਕਿ ਸ਼ਰਈ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ, ਪਰਦਾਦਾਰੀ, ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ, ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਰਹਿਮਦਿਲੀ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਹੀ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਜਾਬਿਰ ਰਜ਼ੀ. ਤੋਂ ਰਿਵਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਲੁੱਲਾ ﷺ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ:

إِنَّ إِبْلِيسَ يَضَعُ عَرْشَهُ عَلَى الْمَاءِ، ثُمَّ يَبْعَثُ سَرَايَاهُ، فَأَدْنَاهُمْ مِنْهُ مَنْزِلَةً أَعْظَمُهُمْ فِتْنَةً، يَجِيءُ أَحَدُهُمْ فَيَقُولُ: فَعَلْتُ كَذَا وَكَذَا، فَيَقُولُ: مَا صَنَعْتَ شَيْئًا، قَالَ ثُمَّ يَجِيءُ أَحَدُهُمْ فَيَقُولُ: مَا تَرَكْتُهُ حَتَّى فَرَّقْتُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ امْرَأَتِهِ، قَالَ: فَيُذْنِبُهُ مِنْهُ وَيَقُولُ: نَعَمْ أَنْتَ

ਅਰਥ: "ਇਬਲੀਸ (ਸ਼ੈਤਾਨ) ਆਪਣਾ ਤਖ਼ਤ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਵਿਛਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਜੱਥਿਆਂ ਨੂੰ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਟਕਾਉਣ ਲਈ) ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਿਤਨਾ (ਫਸਾਦ) ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: 'ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ-ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ।' ਤਾਂ ਇਬਲੀਸ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: 'ਤੂੰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।' ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: 'ਮੈਂ ਉਸ (ਆਦਮੀ) ਨੂੰ ਤਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਫੁੱਟ (ਤਲਾਕ) ਨਹੀਂ ਪਵਾ ਦਿੱਤੀ।' ਤਾਂ ਇਬਲੀਸ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: 'ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ!'" (ਸਹੀ ਮੁਸਲਿਮ)

(ਅਮਸ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: ਮੇਰਾ ਖ਼ਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ﷺ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਫ਼ਰਮਾਇਆ) "ਫਿਰ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਗਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।"

ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਇਬਲੀਸ (ਸ਼ੈਤਾਨ) ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਇਸ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਕਿਵੇਂ ਮਨਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?! ਅਤੇ ਇਹ ਗ਼ਲਤ ਆਦਤ—ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ (ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ) ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ—ਕੁੱਝ ਇਸਲਾਮੀ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਜ਼ਰੀਏ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ...

ਹੇ ਮੁਬਾਰਕ ਲੋਕੋ!

ਬੇਸ਼ੱਕ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ, ਇਸੇ ਲਈ ਇਸਲਾਮ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗ਼ਲਤ ਰਸਮਾਂ-ਰਿਵਾਜਾਂ, ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਬਲਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਘੇਰਿਆ ਹੈ ਜੋ ਧਰਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ (ਮੁਤਾਬਿਕ) ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਤੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਜੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ﷺ ਦੀ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਜ਼ਤ (ਅਹਿਮੀਅਤ) ਨਹੀਂ ਹੈ—ਚਾਹੇ ਲੋਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹੋਣ।

ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਹਲਕਾ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਾਕਦਾਮਨੀ (ਨਿਕਾਹ) ਦੇ ਰਾਹ ਆਸਾਨ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਬੋਝ ਨਾ ਪਾਓ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤਲਾਕ ਦੀ ਨੈਬਤ ਆ ਹੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਭਲੇ ਤਰੀਕੇ (ਇਹਸਾਨ) ਨਾਲ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਾਲ। ਜੋੜਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਆਰ (ਸਿਧਾਂਤ) ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਦਾ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

وَلَا تَنسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ

ਅਰਥ: "ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਭਲੇ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਨੂੰ ਨਾ ਭੁੱਲੋ।" (ਸੂਰਹ ਅਲ-ਬਕਰਾ: 237)

ਹੇ ਅੱਲਾਹ! ਅਮਾਨਤ ਦਾ ਬੋਝ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਫ਼ਰਮਾ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਧੋਖੇ ਅਤੇ ਖ਼ਿਆਨਤ ਤੋਂ ਬਚਾ। ਹੇ ਅੱਲਾਹ! ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਹਲਾਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਹਰਾਮ ਤੋਂ ਕਫ਼ਾਇਤ (ਬਚਾਅ) ਬਖ਼ਸ਼, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਨਿਆਜ਼ ਕਰ ਦੇ।

ਹੇ ਅੱਲਾਹ! ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਈਮਾਨ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਜਾ ਦੇ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਫਰ, ਗੁਨਾਹ ਅਤੇ ਨਾਫਰਮਾਨੀ ਲਈ ਨਫਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਣਾ।

ਹੇ ਅੱਲਾਹ! ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਬਖਸ਼, ਸ਼ਿਰਕ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰ, ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਤ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ, ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ, ਆਪਣੇ ਨਬੀ ﷺ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੋਮਿਨ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਫ਼ਰਮਾ।

ਹੇ ਅੱਲਾਹ! ਤਮਾਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ, ਤਮਾਮ ਮੋਮਿਨ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ—ਚਾਹੇ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ ਜਾਂ ਵਫ਼ਾਤ ਪਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਹੇ ਅੱਲਾਹ! ਸਾਡੇ ਅਮੀਰ (ਸ਼ਾਸਕ) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਲੀ-ਏ-ਅਹਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਦਾਇਤ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਤੇਫ਼ੀਕ ਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਾਬੇਦਾਰੀ ਅਤੇ ਰਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਬਣਾ। ਹੇ ਅੱਲਾਹ! ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਮਨ-ਚੈਨ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਅਤੇ ਈਮਾਨ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਬਣਾ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੀ ਰਾਖੀ ਫ਼ਰਮਾ।

ਜੁਮ੍ਹਾ ਦਾ ਖ਼ੁਤਬਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ।